

Zachowania zdrowotne a poczucie własnej skuteczności u pacjentów geriatrycznych z nadciśnieniem tętniczym

Sense of self-efficacy and health behaviors in a group of older hypertensive patients

Krystyna Kurowska, Jolanta Marek

Zakład Teorii Pielęgniarstwa przy Katedrze Pielęgniarstwa Zachowawczego – Collegium Medicum w Bydgoszczy, Uniwersytet Mikołaja Kopernika, Toruń

Streszczenie

Wstęp. Nadciśnienie tętnicze jest jednym z najczęstszych schorzeń przewlekłych w grupie osób w wieku podeszłym. Z chwilą rozpoznania choroby chronicznej wymagane jest respektowanie zachowań prozdrowotnych, a na ich jakość ma zasadniczy wpływ poczucie własnej skuteczności. **Cel pracy.** Określenie wpływu poziomu poczucia skuteczności na preferowane zachowania zdrowotne, jako wyznacznika w utrzymaniu optymalnego stanu zdrowia w grupie pacjentów geriatrycznych z rozpoznaniem nadciśnienia tętniczego. **Material i metody.** Badania przeprowadzono w Oddziale Chorób Wewnętrznych i Geriatrii Szpitala Specjalistycznego im. dr. Falkiewicza we Wrocławiu, w grupie 109 osób z rozpoznaniem nadciśnienia tętniczego. Oceny zachowań zdrowotnych dokonano za pomocą Inwentarza Zachowań Zdrowotnych (IZZ) autorstwa Juczyńskiego a sprawdzenie poziomu skuteczności tych działań, Skalą Uogólnionej Własnej Skuteczności (GSES) w adaptacji Juczyńskiego. **Wyniki.** Badane osoby w wieku geriatrycznym z nadciśnieniem tętniczym przejawiają dość wysoki wskaźnik poczucia własnej skuteczności oraz zachowań prozdrowotnych. Kobiety, osoby powyżej 80 lat, z wyższym wykształceniem częściej podejmują zachowania prozdrowotne. Wyższy wynik poczucia własnej skuteczności odnotowano wśród mężczyzn, u osób w wieku do 70 lat oraz u chorych pochodzących z miasta. Wykazano istotną zależność pomiędzy poczuciem własnej skuteczności a podejmowaniem zachowań zdrowotnych. Im wyższa ocena poziomu poczucia własnej skuteczności, tym większa łatwość w podejmowaniu zachowań prozdrowotnych. **Wnioski.** Badania wykazały, że samokontrola wpływa znacząco na wdrożenie oraz utrzymanie pożądaných zachowań zdrowotnych. Należy podnosić poziom poczucia własnej skuteczności pacjentów poprzez psychoedukację. Postępowanie takie ma szansę na korektę niepożądanych nawyków oraz wzmocnienie zachowań prozdrowotnych, co w konsekwencji spowoduje poprawę jakości oraz wydłużenie życia. *Geriatra 2016; 10: 145-152.*

Słowa kluczowe: nadciśnienie tętnicze, geriatria, poczucie własnej skuteczności, zachowania zdrowotne

Abstract

Background. Arterial hypertension is one of the most common chronic afflictions which occurs in the group of older patients. Upon diagnosis of a chronic disease, it is required to respect certain health behaviors and their quality is strongly affected by, among other things, self-efficacy. **Aim of the study.** Determine the effect of the level of a sense of self-efficacy for preferred health behavior as a determinant in maintaining optimal health state in a group of older, arterial hypertensive patients. **Material and methods.** The study was conducted in the Department of Internal Medicine and Geriatrics Specialist Hospital named dr Falkiewicz in Wrocław, in a group of 109 patients with arterial hypertension diagnosed. The assessment of health behaviors was made by using the Behavioral Health Inventory (Inwentarz Zachowań Zdrowotnych – IZZ) by Juczyński and level of effectiveness of these actions has been checked by using Generalized Self Efficacy Scale (GSES) in Juczyński adaptation. **Results.** The surveyed geriatric, arterial hypertensive patients evince a fairly high, both rate of self-efficacy and rate of health behaviors. Women, people aged over 80 years and people with higher education more often undertake health behaviors. Higher

outcome of sense of self-efficacy has been observed among men, people aged up to 70 years, and patients from the city. Significant correlation between the sense of self-efficacy and taking health behaviors has been observed. The higher the rating level of self-efficacy, the greater ease in taking healthy behavior. **Conclusions.** These studies have shown that self-control significantly affect implementation and preservation of desired health behaviors. The level of sense of patients self-efficacy should have been raised by psychoeducation. Such procedure has a chance to correct undesirable habits and bolster healthy behaviors, which in turn will consequently improve the quality and extend life. *Geriatrics 2016; 10: 145-152.*

Keywords: hypertension, geriatrics, sense of self-efficacy, health habits